

Ipolitas Petrošius. Danutės Mukienės nuotrauka

LIAUDIES MUZIKOS IR DAINŲ KELYJE

I POLITAS PETROŠIUS

XX a. 9 dešimtmetyje daugelyje Lietuvos vietų išryškėjo nauja susidomėjimo tradicine liaudies muzika banga. Vis daugiau buvo rengiami ekspedicijų, kurių dalyviai užrašinėdavo pateiktųjų dainas ir atliekamas melodijas, pradėjo burtis etnografiniai ir folkloro kolektyvai, populiarinę šią muziką. Visa tai neaplenkė ir Vilniaus, kur buvo susibūrę daug žemaičių intelektualų. Vilniaus žemaičiai vieni pirmųjų palaikė 1987 m. Varnių mokslineje konferencijoje iškeltą pasiūlymą įkurti Žemaičių kultūros draugiją ir 1989 m. čia tokią draugiją įkūrė. Jos branduolį nuo pat pradžių sudarė tradicinės kultūros puoselėtojai.

Bėgant metams Vilniaus žemaičių folkloro ansamblio sudėtis, jo vadovai keitėsi, o meilė dainai, tradicinei muzikai išliko, todėl ir šiandien ansamblis gyvas, visada pasirengęs savo žemaitiška daina nudžiuginti įvairių renginių dalyvių. Dažnai kolektyvo nariai dalyvauja žemaičių šventėse, patys inicijuoja jas ir prisideda prie jų organizavimo.

Gimiau liaudiškos muzikos lopšyje. Nuo 6 iki 17 metų viešai su tėvo bandonija grodavau įvairius valsus, polkas ir liaudies šokius. Pradėjęs mokytis Klaipėdos muzikos mokykloje (dabar Stasio Šimkaus konservatorija) ir tęsdamas muzikos studijas Vilniaus valstybiniame pedagoginiame institute (dabar Pedagoginis universitetas), gerokai nutolau nuo liaudies muzikos. Tik praėjus 20 pedagoginio darbo metų, vėl pradėjau atsigręžti į primirštas profesionaliosios muzikos ištakas. Vieną dieną bandonija pabandžiau vėl sugroti vaikystėje išmokus liaudiškus kūrinius. Pasisekė. Tada pradėjau aktyviai dalyvauti folkloro festivaliuose „Skamba, skamba kankliai“. Na o 1983 m. gegužės 29 diena mano gyvenime buvo savotiškas atgimimas – tąsyk likimas mane jau visam laikui susiejo su liaudies daina ir šokiu. Pamažu pradėjau domėtis ir jau užrašytomis tradicinėmis liaudies dainomis, instrumentine muzika, žinomų tradicinės lietuvių kultūros tyrinėtojų – Romualdo Apanavičiaus, Jono Balio, Laimos Burkšaitienės, Genovaitės Četkauskaitės, Jadvygos Čiurlionytės, Jurgio Dovydaičio, Pranės Dundulienės, Pranės Jokimaitienės, Arvydo Karaškos, Zitės Kelmickaitės, Danutės Krištopaitės, Juozo Kudirkos, Stasio Paliulio, Norberto Vėliaus, Algirdo

Vilniaus žemaičių folkloro kolektyvo „Tyklė“ nariai 2005 m. gegužės 5 d. kultūros vakare LDM Radvilų rūmuose kartu su Pasvalio krašto tradicinės muzikos puoselėtojais. Nuotraukos iš RKIC archyvo

Gražiai skamba Vilniaus žemaičių (iš kairės) Alfonso Tekoriaus, Juozo Elekšio, Aniceto Jonučio balsai

Vyžinto – ir daugelio kitų darbais. Dėstytojaudamas Vilniaus aukštesniojoje pedagogikos mokykloje, į studentų muzikinio ugdymo programą pradėjau įtraukti daugiau lietuvių liaudies dainų ir instrumentinių kūrinių. 1985 m. rudenį suorganizavau liaudies šokių klubą „Trepsiukas“, o 1989 m. vasaros atostogų metu pasigaminau 12 stygų žemaitiškas kankles. Nuo tada kanklėmis pritarčiau dainuojant įvairių regionų liaudies dainas. Tuo laikotarpiu tapau ir Vilniaus žemaičių kultūros draugijos dainininkų grupės vadovu. Aktyviausi jos nariai tada buvo Eugenija Tamara Arnastauskienė, Vitalija Brazaitienė, Birutė Dubinienė, Juozas Elekšis, Pranciškus Gerlikas, Aloyzas Gureckas, Genovaitė Lasauskienė (seniūnė – mūsų Motinė), Dalia Kaminskienė, Stefanija Orlova, Vida Poškienė ir daugelis kitų. Dažnai į pasidainavimus ir grojimus įsijungdavo Jurgis bei Zoselė Gaižauskai. Tada, Atgimimo laikotarpiu, dainuodavome visas Atgimimo dainas, taip pat ir „Ėr užauga žali lėipa“, „Gol žvirblis šalia koknės“, „Mano brolelis valioj užaugo“, „Kur važiuoji, berneli“ (ją dainavome ir Lietuvos televizijos laidoje), „Žemaitėšks pasėrokavėms“, „Kalvarijos kalnus“ (giedojome Žemaičių Kalvarijoje) ir kitas. Prisimindavome, populiariindavome ir tremtinių dainas bei giesmes.

Tokios sudėties, dvasinį ir kultūrinį atgimimą žadinančio turinio dainas dainavęs Vilniaus žemaičių kultūros draugijos ansamblis gyvavo visą penkmetį. Vėliau ansambliui vadovauti sutiko Vitalija Brazaitienė. Ji kolektyve aktyviai pradėjo propaguoti žemaitišką folklorą. Keičiantis repertuarui pakito ir draugijos ansamblio sudėtis – dabar jame dainavo žmonės, mėgę žemaičių tradicines dainas. Ansamblis gyvuoja iki šiol. Dabar jame iš pirmojo Vilniaus miesto žemaičių kultūros draugijos ansamblio esame likę keturi nariai.

Pastaraisiais metais mėgstu magnetofonu užrašinėti liaudies dainas ir muziką, kaupiu šiuos įrašus. Gaila, kad neturėjau galimybės įrašyti pirmojo Vilniaus žemaičių kultūros draugijos ansamblio, kuris dabar vadinasi „Tyklė“, dainuojamų dainų. Neseniai parengiau pirmąją „Tyklės“ kompaktinę plokštelę.

Nuotraukose (nuo viršaus): Vilniaus žemaičių folkloro ansamblis per 2007 m. Jonines koncertuoja LDM Radvilų rūmuose; groja (iš kairės: Jurgis Gaižauskas; Vytautas Mikolaitis, Vytautas Mickus, Ipolitas Petrošius; daina vienija Vilniaus žemaičius (iš kairės): Vitalija Brazaitienė su anūke, Anicetas Jonutis, Eugenija Tamara Arnastauskienė, Ipolitas Petrošius

